

**Forum Standaardisatie**

Wilhelmina van Pruisenweg 52
2595 AN Den Haag

Postbus 96810
2509 JE Den Haag

www.forumstandaardisatie.nl

notitie

Aan:	Forum Standaardisatie		
Van:	Bureau Forum Standaardisatie		
Datum:	30-09-2015	Versie	1.0
Betreft:	Overzicht reacties openbare consultatieronde DMARC		
Bijlagen:	1. Reactie bimplan 2. Reactie Ingenieursbureau Job 3. Reactie Oadis 4. Reactie Dura Vermeer 5. Reactie Victualic		

1. Reactie bimplan

Datum
30-09-2015

Van: Jan van Sichem
Verzonden: woensdag 16 september 2015 18:01
Aan: Forum standaardisatie
Onderwerp: DRS als open standaard

Geachte,

Graag geef ik bij deze mijn commentaar op uw Expertadvies Dutch REvit Standards 2.0.1 (DRS) Versie 1.0

☐ Punt 3.1.2.4 – Internationaal draagvlak

Als BIM consultant en Revit expert uit België passen wij de richtlijnen van de DRS al een hele tijd toe bij al onze Revit implementatie trajecten, bij al onze klanten. Bovendien schrijven wij DRS werkmethode toe in onze BIM management uitvoeringsprojecten waar Revit wordt toegepast. Dit is een onderdeel van ons standaard BIM protocol. Wij merken hierbij dat ons cliënteel en de projectdeelnemers deze "kapstok" heel graag omarmen, juist omdat het aanzet tot uniformiteit en gestructureerd werken. Voorbeelden van projecten zijn: NATO hoofdkwartier in Brussel, Haren Prison ook in Brussel, het bouwbureau van de Provincie Limburg (B). Een aantal andere projecten kan u vinden op onze website www.bimplan.be

☐ Punt 3.2.2.1 – auteursrechten

o Deze werden op 4/9 overgedragen aan de Stichting Revit Standard

Met vriendelijke groeten,

Jan Van Sichem
Bestuurder

2. Reactie Ingenieursbureau JOB

Datum
30-09-2015

Van: Christian Schreurs
Verzonden: vrijdag 18 september 2015 9:11
Aan: Forum standaardisatie
Onderwerp: standarisatie DRS

Geachte forumstandarisatie,

Hierbij wil ik u mijn reactie sturen of de DRS tot open standaard moet worden verklaart.

Als ingenieursbureau hechten we grote waarde aan standaardisatie. Om het gebruik van Autodesk Revit met allerlei bouwpartners goed te laten verlopen is een open standaard absoluut noodzakelijk. Ieder initiatief juichen wij dan ook van harte toe. Een open standaard voor Revit met o.a. een goede export naar IFC stelt ons in staat om veel beter samen te werken. Met het gebruik van de zelfde parameters (en onderliggende guid) kan de data binnen een BIM model binnen het bouwproces in verschillende fasen door alle deelnemende partijen worden overgenomen en verder worden verwerkt. Wij kunnen dan ook zeker stellen dat er behoefte is in de markt om de DRS op te nemen in de standaard. Belangrijk is dat de DRS wordt beheert door een onafhankelijke stichting waarin de ontwikkeling van de DRS op een juiste manier wordt gewaarborgd.

Met vriendelijke groet,

Christian Schreurs

3. Reactie Oadis

Datum
30-09-2015

Van: Joost Wijnen

Verzonden: vrijdag 18 september 2015 23:47

Aan: Forum standaardisatie

Onderwerp: Reactie op marktconsultatie indiending DRS als 'aanbevolen' standaard

Geachte heer/mevrouw,

Op de website <https://lijsten.forumstandaardisatie.nl/open-standaard/dutch-revit-standard> heb ik de aanmelding van de 'DRS' standaard bekeken en er is (tot vandaag) gelegenheid voor reacties uit de markt. Ik wil graag van de gelegenheid gebruik maken, omdat ik principiële bezwaren heb tegen de aanmelding.

Oadis BIM proces adviseurs promoten al meer dan 10 jaar het gebruik van 'open BIM'. Wij adviseren opdrachtgevers (ziekenhuizen en woningcorporaties) over op het gebruik van open informatie standaarden en dan specifiek in het gebruik van IFC als open BIM informatiebron voor vastgoed beheer. De visie van ons bedrijf is om de kwaliteit van BIM te beoordelen op basis van de output gebaseerd op basis van officiële of gangbare open standaarden zoals IFC. Wij hebben dan ook geen voorkeur of afkeer tegen welk BIM modelleer product dan ook, want in 100% van onze projecten werken wij op basis van open standaarden en is de software keuze voor project betrokkenen volledig vrij. Alle open standaarden gebaseerde informatie wordt immers in commerciële software gemaakt, maar uit ervaring weten wij dat de kwaliteit van de geleverde informatie niet alleen afhankelijk is van de technische capaciteit van de software, maar ook van de ervaring van de gebruiker en de inrichting van zijn/haar toegepaste software.

Daarom begrijp en steun ik de doelstellingen van de indieners om meer uniformiteit in de uitwerking van BIM te krijgen; over het algemeen is de kwaliteit van de toepassing van bouw informatie modellen sterk wisselend en niet uniform (vooral omdat er niet duidelijk op de benodigde kwaliteit gestuurd wordt.) Dat verhindert de markt van verdere optimalisatie van de ketendigitalisatie, samenwerking en informatie overdracht naar opdrachtgevers, waardoor inefficiency ontstaat door miscommunicatie en ontbrekende informatie.

De Revit gebruikersgroep vertegenwoordigen de gebruikers van het product Revit BIM modelleersoftware, een commercieel software product van een internationaal grote software vendor 'Autodesk'. Zoals ze zelf al omschrijven, is Revit een veel (en wellicht het meest) gebruikte BIM modelleersoftware in Nederland en internationaal.

De definitie en doelstellingen van een open standaard, zoals verwoord op de webpagina <https://www.forumstandaardisatie.nl/open-standaarden/over-open-standaarden/> wordt in deze aanvraag echter niet gevolgd en zelfs 'verdraaid'.

Daarom heb ik met verbazing de motivatie gelezen waarom en hoe DRS als open standaard is aangemeld bij Forum Standaardisatie om door deze rijksdienst te worden aangemerkt als 'aanbevolen' open standaard. Op uw webpagina <https://www.forumstandaardisatie.nl/open-standaarden/over-open-standaarden/> staat:

Waarom open standaarden?

Het kabinet stelt open standaarden als norm.

Open standaarden dragen ten eerste bij aan **interoperabiliteit**. Door open standaarden verbetert de digitale communicatie tussen overheden onderling en ook tussen overheid, bedrijven en burgers.

Daarnaast zorgen open standaarden ervoor dat **keuzevrijheid** is geborgd. Open standaarden zijn naar hun aard namelijk niet software-specifiek en kunnen door iedere leverancier worden ingebouwd.

Mijn stelling is dat de 'Dutch Revit Standard' of wel "DRS" een product afhankelijke standaard is welke 100% afhankelijk is van het product Revit van de commerciële software leverancier Autodesk. Of anders: de standaard is niet 1 op 1 toepasbaar bij andere concurrerende producten van andere leveranciers (zoals ArchiCAD, Allplan, Arkey, Tekla en vele anderen). Dit komt omdat er niet gestuurd wordt op de 'output specificaties', maar op de product specifieke inrichting van de software Revit.

De indieners steunen het gebruik van de open BIM standaard IFC en daar wordt ook naar verwezen. Bijna elke commerciële BIM modelleerssoftware kan het IFC uitwisselformaat inlezen en exporteren en de systeemconfiguratie kan daarbij bepalend zijn voor de kwaliteit van de IFC data. Er wordt echter niet toegelicht hoe de DRS eigenschappen in IFC op een uniforme en open wijze dienen te worden opgenomen. Bij Revit geldt dan ook nog dat er verschillende IFC exporters toegepast kunnen worden, waardoor er geen garantie is van een uniforme toepassing van de open standaard IFC.

De indiening van DRS betreft dus een 100% software product afhankelijke (en dus leverancier afhankelijke) systeem inrichting en géén open standaard zoals dit gangbaar is. Het feit dat ze deze systeem inrichting openbaar publiceren maakt het géén openbare standaard. In ondergenoemde citaten uit de indiening blijkt verder dat de indieners de term "leverancier onafhankelijk" toepassen als "reseller onafhankelijk". Gezien de DRS een product standaard betreft die exclusief door de software ontwikkelaar Autodesk wordt gevoerd, is Autodesk de leverancier en is de standaard 'software specifiek'.

De in de aanvraag met naam genoemde Nederlandse leveranciers, zijn resellers, zoals vernoemd op de website van Autodesk:

<http://www.autodesk.nl/resellers/locate-a-reseller>

Hieronder volgen citaten uit de aanvraag:

[https://www.forumstandaardisatie.nl/fileadmin/os/Consultatiedocumenten/Expertadvies - Dutch Revit Standaard.pdf](https://www.forumstandaardisatie.nl/fileadmin/os/Consultatiedocumenten/Expertadvies_-_Dutch_Revit_Standaard.pdf)

3.1.1.3 *Is de standaard generiek toepasbaar en niet alleen bedoeld voor gegevensuitwisseling met één of een beperkt aantal specifieke voorzieningen? (toelichtende vraag)*

Nee, de standaard is niet generiek toepasbaar doordat DRS op dit moment primair inzetbaar is in combinatie met Autodesk Revit. Wel is Autodesk Revit, volgens de indieners, het meest gebruikte BIM softwarepakket en is DRS binnen Autodesk software-onafhankelijk, waardoor het generiek is te gebruiken binnen Autodesk Revit. Binnen Autodesk Revit is DRS toe te passen als gebruik gemaakt wordt van één van de volgende open standaarden: IFC, ETIM-RT, CB-NL, GB CAS en NL-SfB.

3.1.3.1 *Draagt de adoptie van de standaard bij aan de oplossing van een bestaand, relevant interoperabiliteitsprobleem?*

Ja, het probleem voor partijen binnen bouwprojecten op dit moment is dat wanneer Revit van een andere softwareleverancier afkomstig is de open standaarden niet altijd uniform te gebruiken zijn tussen deze leveranciers.

Het gebruik van DRS is, primair binnen Autodesk Revit, software-onafhankelijk. Het maakt in dat geval niet uit welke leverancier Autodesk Revit levert, de regels binnen DRS zorgen voor de implementatie van de eerder beschreven open standaarden.

3.1.3.2 *Draagt de standaard bij aan het voorkomen van een vendor lock-in (leveranciersafhankelijkheid)?*

Ja, maar wel specifiek in combinatie met Autodesk Revit. Binnen Autodesk Revit zorgt het voor het voorkomen van een vendor lock-in. De standaard is onafhankelijk van een specifieke Revit-leverancier te gebruiken. Daarnaast volgen leveranciers de standaard door hun tools DRS compliant te maken. Hierdoor ontstaat leveranciersonafhankelijkheid voor deze tools.

3.1.2.3 *Biedt de aangemelde standaard meerwaarde boven bestaande concurrerende standaarden die in aanmerking zouden kunnen komen voor opname? (toelichtende vraag)*

Ja, in tegenstelling tot de concurrerende standaarden is DRS binnen Autodesk Revit niet gebonden aan software. Wanneer partijen binnen een bouwproject Revit via een andere softwareleverancier gebruiken is DRS wel toepasbaar. Concurrerende standaarden zijn gebonden aan een softwareleverancier.

3.2.5.3 *Is het belang van de Nederlandse overheid voldoende geborgd bij de ontwikkeling en het beheer van de standaard?*

Nee niet specifiek. DRS volgt de RVB BIM NORM, welke is vastgesteld door het Rijksvastgoedbedrijf. Vanuit de overheid is opname van open standaarden een uitgangspunt. DRS is alleen te gebruiken binnen Autodesk Revit, maar zorgt binnen dit softwarepakket wel voor software-onafhankelijkheid en sluit daarmee aan bij de belangen van de overheid. Ontwikkeling en beheer zijn nog niet vastgesteld waardoor het nog een nee is.

Datum
30-09-2015

In bovengenoemde citaten wordt bevestigd dat DRS product afhankelijk is en verder lees ik paradoxen die bevestigen dat DRS géén open standaard betreft, zoals bedoeld door Forum Standaardisatie en vele andere omschrijvingen van open standaarden (https://nl.wikipedia.org/wiki/Open_standaard) Een open standaard voor BIM betreft een open informatie (uitwissel) formaat en géén voorgeschreven productafhankelijke systeemconfiguratie, wat DRS feitelijk is.

De indieners zeggen open standaarden te steunen en mijn voorkeur en aanbeveling zou dan ook zijn om de DRS productonafhankelijk te omschrijven (en te hernoemen naar bijvoorbeeld 'Dutch open BIM standards'), zodat eindgebruikers van alle andere software-merken ook gebruik kunnen maken van de hoognodige standaardisatie van BIM.

Mijn mening en advies gebaseerd op de indiening zoals omschreven in [https://www.forumstandaardisatie.nl/fileadmin/os/Consultatiedocumenten/Expertadvies - Dutch Revit Standaard.pdf](https://www.forumstandaardisatie.nl/fileadmin/os/Consultatiedocumenten/Expertadvies_-_Dutch_Revit_Standaard.pdf). Mogelijk wordt de feitelijke uitvoering anders bedoeld; ik weet dat er veel werk is verzet door de RevitGG en daar wil ik mijn respect voor getuigen.

Maar een acceptatie door Bureau Forum Standaardisatie van de DRS als aanbevolen "open" standaard conform deze indiening, lijkt me niet terecht en zelfs onverantwoord, omdat daarmee de softwarekeuze en daarmee de onafhankelijkheid en concurrentiepositie van dienstenleveranciers zou worden beïnvloed.

Uiteindelijk zijn open informatie (uitwissel) standaarden alleen toepasbaar als output- en inputformaat en daar moeten ze inhoudelijk op beoordeeld worden. Daarom wil ik nogmaals benadrukken dat ik de intentie van de indieners heel erg kan waarderen. Ik hoop dat er een afgeleide variant komt die een verrijking zal zijn voor de toepassing van (echte) open (BIM) standaarden.

Ik heb er vertrouwen in dat Bureau Forum Standaardisatie en Logius de onafhankelijkheid en kwaliteit van open standaarden zal blijven hanteren; sterker nog: ik hoop dat er nog vele indieningen voor open standaarden mogen volgen!

Met interesse zal ik deze ontwikkelingen volgen,

Hoogachtend,

Joost Wijnen

Directeur



4. Reactie Dura Vermeer

Datum
30-09-2015

Van: Gert-Jan Ditsel
Verzonden: zaterdag 19 september 2015 12:16
Aan: Forum standaardisatie
Onderwerp: DRS – gebruik Dura Vermeer

Beste heer/mevrouw,

Via deze weg zou ik graag willen laten weten dat Dura Vermeer Bouw en Vastgoed gebruik maakt van deze standaard. Wij hebben deze standaard geïmplementeerd om een standaard te creëren m.b.t het modelleren met Autodesk Revit. Door deze standaard te gebruiken zijn wij in staat goede IFC modellen te exporteren vanuit Revit en hierdoor beter onze onderaannemers en leveranciers aan te sturen.

Voor meer informatie mag u gerust contact opnemen met mij.

Met vriendelijke groet,

Gert-Jan Ditsel
Manager BIM - Dura Vermeer Bouw Hengelo

5. Reactie Victualic

Datum
30-09-2015

Van: Kenneth Verlinden
Verzonden: donderdag 24 september 2015 11:24
Aan: Forum standaardisatie
Onderwerp: consultatieprocedure Juriconnect BWB

3.3 Vraag1:

De samenstelling van de expertgroep is beperkt, ook zijn er twee mensen niet langer bij betrokken.

Naar de toekomst toe deze mensen zeker vervangen en eventueel toevoeging van een expert uit de sectoren: fabrikant en studiebureau.

3.4 Vraag 2:

Ik kan me vinden in het advies, de DRS is specifiek voor Revit en niet BIM in het algemeen. Dus deze komt het best tot uiting wanneer één van de partijen Revit gebruikt en het liefst allemaal.

Vraag 3: Ja – aangezien te nauw op Revit is gericht en niet BIM.

3.5

Vraag 4: Elke standaard heeft toevoeging als hij in grote schaal wordt toegepast dan pas spreken we van een standaard. Het beperkte gebied, namelijk Nederland kan wel voor obstakels zorgen in de verspreiding.

Vraag 5: akkoord

Vraag 6: Ik ga akkoord met de stelling namelijk er is nog geen zicht op het draagvlak, zie ook antwoord op vraag 4. De opname in bepaalde opdrachten is ook nog niet bindend omdat er maar recent duidelijkheid is over de invulling van de DRS en daar er nog maar weinig partijen al DRS compliant zijn.

Vraag 7: Akkoord

3.6

Vraag 8: Akkoord

Vraag 9: Akkoord

3.7

Vraag 10: Daar het hier over een Autodesk Revit standard gaat zou het goed zijn om de mening van Autodesk hierover te horen. Er is nood aan een standaard voor niet alleen Nederland maar toch minstens Europa op zijn geheel.

Kind regards
Kenneth Verlinden